

Η σφήκα *Dryocosmus kuriphilus*: ένας νέος εχθρός της καστανιάς στην Ελλάδα

Δ.Ν. Αβτζής¹, Δ.Π. Παπαχρήστος², Α.Ν. Μιχαηλάκης²
και Σ.Α. Αντωνάτος²

¹Εργαστήριο Δασικής Εντομολογίας, Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ

²Τμήμα Εντομολογίας και Γεωργικής Ζωολογίας, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο

Το έντομο *Dryocosmus kuriphilus* (Hymenoptera, Cynipidae) αποτελεί έναν από τους βασικότερους εχθρούς της καστανιάς σε παγκόσμια κλίμακα, προσβάλλοντας κατά αποκλειστικότητα τα διάφορα είδη του γένους *Castanea*. Είναι ενδημικό είδος της Κίνας, όπου όμως στην περιοχή καταγωγής βρίσκεται σε ισορροπία με τους φυσικούς του εχθρούς, χωρίς να προκαλεί σημαντικά προβλήματα. Το 2002 εντοπίστηκε για πρώτη φορά στο Piemonte της Ιταλίας, όπου και εισήχθη μέσω της μεταφοράς και εισαγωγής κινέζικων ποικιλιών καστανιάς στην περιοχή. Η απουσία φυσικών εχθρών στην Ευρώπη, οι οποίοι και θα μπορούσαν να ανακόψουν την εξάπλωση του νεο-εισαχθέντος οργανισμού, σε συνδυασμό με την ιδιαίτερη αναπαραγωγική του συμπεριφορά (παρθενογένεση) αλλά και την ανεξέλεγκτη μεταφορά δασικού υλικού εντός της ΕΕ, συνετέλεσαν καθοριστικά στην ταχύτατη εξάπλωσή του σε πολυάριθμες χώρες. Στα επόμενα χρόνια και διαδοχικά το έντομο εντοπίστηκε σε Γαλλία, Σλοβενία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Ελβετία, Κροατία, Γερμανία και Τσεχία, γεγονός που αποτυπώνει τη δυναμική του, αλλά και τη δυσκολία έγκαιρου εντοπισμού του. Τα μέτρα διαχείρισης

του εντόμου μέχρι τον Οκτώβριο του 2014 προσδιορίζονταν από την απόφαση 2006/464/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφορούσαν στη λήψη προσωρινών έκτακτων μέτρων για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσής του στην Κοινότητα, η οποία και καταργήθηκε με την 2014/690/ΕΕ Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής. Την ίδια χρονιά (2014) διαπιστώθηκε για πρώτη φορά η παρουσία του εντόμου *D. kuriphilus* στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της Πιερίας, μετά από ελέγχους που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του προγράμματος των επίσημων επισκοπήσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας.

Παρά το ότι, σύμφωνα με τα έως τώρα στοιχεία το *D. Kuriphilus* φαίνεται να έχει περιορισμένη εξάπλωση στη χώρα, η παρουσία του και μόνο αποτελεί σοβαρή απειλή για τις καστανιές που βρίσκονται τόσο σε φυσικές συστάδες (καστανοδάση) όσο και σε καστανεώνες. Το προσβεβλημένο δέντρο εμφανίζει κηκίδες σε νεαρούς βλαστούς και φύλλα, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ευρωστία και να διαταράσσεται η ανάπτυξη του δέντρου, οδηγώντας τελικά σε μείωση της παραγωγής καρπών, η οποία και μπορεί να ανέλθει και στο 70 έως 80%. Η καταπολέμηση του εντόμου με τη χρήση χημικών εντομοκτόνων είναι σχετικά δύσκολη έως ανέφικτη λόγω του ότι το έντομο παραμένει προστατευμένο εντός των κηκίδων (ανήλικα στάδια) και εξέρχεται από εκεί (ως ενήλικο) για σύντομο χρονικό διάστημα. Για να είναι λοιπόν αποτελεσματική η χρήση εντομοκτόνων, θα πρέπει αρχικά να προσδιοριστεί επακριβώς η στιγμή εμφάνισης

Προσβολή του εντόμου σε νεαρούς βλαστούς και φύλλα
(Πηγή: Τμήμα Εντομολογίας και Γ. Ζωολογίας, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο)

των ενήλικων ατόμων και στη συνέχεια να καλυφθεί πλήρως η κόψη του δέντρου με τη χρήση ψεκαστικών μέσων εδάφους, κάτι που αυξάνει το δείκτη δυσκολίας καθώς τα δέντρα καστανιάς έχουν συνήθως μεγάλες διαστάσεις. Ως εκ τούτου η μέχρι στιγμής ενδεδειγμένη μέθοδος για την καταπολέμηση του εντόμου συνίσταται στην εξαπόλυση και εγκατάσταση του παρασιτοειδούς εντόμου *Torymus sinensis* (Hymenoptera, Torymidae). Το παρασιτοειδές έντομο αυτό είναι ενδημικό της Κίνας και θεωρείται ότι είναι εξειδικευμένο, ως προς τον ξενιστή του (δηλαδή τη σφήκα της καστανιάς), διαθέτοντας ταυτόχρονα εξαιρετικό συγχρονισμό με αυτόν. Παρά τα προβλήματα που αρχικά προέκυψαν, διαδοχικές μελέτες σε Ιταλία και Κροατία, έδειξαν ότι οι επαναληπτικές εξαπολύσεις του *T. sinensis* όχι μόνο ανέκοψαν τη ραγδαία εξάπλωση του *D. kuriphilus*, αλλά μείωσαν σημαντικά και τα επίπεδα των πληθυσμών του.

Με σκοπό την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για την παρουσία του εντόμου και την έγκαιρη αναγνώριση των συμπτωμάτων της προσβολής, το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών Θεσσαλονίκης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές των Υπουργείων Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής) και Περιβάλλοντος & Ενέργειας (Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος) προχώρησαν στη σύνταξη και έκδοση ενημερωτικού υλικού, σε μορφή φυλλαδίου και αφίσας. Το υλικό αυτό διανεμήθηκε στις αρμόδιες υπηρεσίες όλης της χώρας, ενώ είναι διαθέσιμο στις ιστοσελίδες των παραπάνω φορέων. Ταυτόχρονα, σχεδιάστηκε και υποβλήθηκε προς χρηματοδότηση ένα τριετές πρόγραμμα για την καταπολέμηση του

Προσβολή του εντόμου σε νεαρούς βλαστούς και φύλλα
(Πηγή: Τμήμα Εντομολογίας και Γ. Ζωολογίας, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο)

εντόμου, το οποίο και μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ανάσχεση της περαιτέρω εξάπλωσής του, όσο ακόμη η παρουσία του είναι περιορισμένη σε ένα μόνο σημείο.

Πληροφορίες: ¹Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, 570 06 Βασιλική Θεσσαλονίκης, **τηλ.:** 2310 461 171-2, **e-mail:** dimitrios.avtzis@fri.gr
²Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, Στ. Δέλτα 8, 145 61 Κηφισιά, **τηλ.:** 210 8078324

Βοηθήστε μας να αντιμετωπίσουμε το νέο εχθρό της καστανιάς

Η σφήκα της καστανιάς

Dryocosmus kuriphilus Yasumatsu

Προσβάλλει τα διάφορα είδη της καστανιάς και προκαλεί μείωση της παραγωγής κάστανων (60-85%)

Πώς μοιάζει η προσβολή:

Χαρακτηριστικές κηλίδες που δημιουργεί το έντομο κατά το τέλος της άνοιξης και τη διάρκεια του καλοκαιριού μέχρι την έξοδο των ενηλίκων (1η και 2η) και χωρίς την άνοιξη (3η).

Αποφυγή μεταφοράς του εντόμου με τις διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες όπως για παράδειγμα τα μολυσμένα δένδρα/εμβόλια.

Σε περίπτωση εντοπισμού ύποπτου δείγματος άμεση επικοινωνία με τις κατά τόπου αρμόδιες Υπηρεσίες καστανιάς και δασαρχεία, Διευθύνσεις Δασών ή/και Δασαρχείων για τις καστανιές σε δάση και δασικές εκτάσεις, και στο Συντονιστικό Κέντρο Δασοπροστασίας Σ.Κ.Δ., τηλ.: 1591).

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος, Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος
www.yperka.gr

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Γενική Διεύθυνση Βιολογικής Φυτικής Παραγωγής, Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
www.minagric.gr

ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ
Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, Εργαστήριο Δασικής Εντομολογίας
www.fri.gr

Τμήμα Εντομολογίας και Γεωργικής Ζωολογίας
Εργαστήριο Γεωργικής Εντομολογίας
www.bpi.gr